

ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИКА

УДК 81'23:81'42:323.2

DOI <https://doi.org/10.52726/as.humanities/2026.1.23>

О. Г. ГУДЗЕНКО

кандидат філософських наук, доцент,

доцент кафедри психології,

Горлівський інститут іноземних мов

Донбаського державного педагогічного університету, м. Дніпро, Україна

Електронна адреса: olena.gudzenkooo@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-2028-7697>

А. І. АЛЕКСАНДРУК

здобувачка ступеня вищої освіти «бакалавр» освітньо-професійної програми

«Середня освіта. Німецька та англійська мови. Зарубіжна література»,

Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна

Електронна адреса: Aleksandruk.Anastasiia2025@vnu.edu.ua

ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ МЕХАНІЗМИ ВЕРБАЛЬНОЇ МАНІПУЛЯЦІЇ В ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Стаття присвячена комплексному аналізу психолінгвістичних механізмів реалізації вербальної маніпуляції в сучасному політичному дискурсі. Актуальність дослідження зумовлена інтенсифікацією інформаційних потоків, трансформацією політичної комунікації та посиленням прихованого психологічного впливу на суспільну свідомість у цифровому та медійному середовищах. У роботі розглянуто політичну маніпуляцію як цілеспрямований психолінгвістичний процес, що ґрунтується на взаємодії мовних засобів, активації когнітивних стереотипів та управлінні емоційними реакціями реципієнта.

На основі аналізу сучасних наукових джерел охарактеризовано основні лінгвістичні й психологічні механізми маніпулятивного впливу в політичному дискурсі, зокрема сугестивність, використання прецедентних одиниць, стратегію «позитиву», графогібридизацію та нейролінгвістичне програмування. Доведено, що маніпулятивні стратегії реалізуються через багаторівневу організацію мовленнєвих компонентів, що включає специфічний лексичний вибір, метафоризацію та фреймінг, які в сукупності сприяють конструюванню викривленої політичної реальності.

Особливу увагу приділено ролі емоційного чинника та експлуатації когнітивних упереджень як ключовим умовам ефективності політичної маніпуляції. Обґрунтовано, що вербальна маніпуляція є системним явищем, яке в умовах гібридної війни та цифрової комунікації набуває характеру інформаційно-психологічної зброї. Автором зроблено висновок про необхідність розвитку психолінгвістичної грамотності та формування навичок критичної деконструкції медіаповідомлень як важливих інструментів гарантування інформаційно-психологічної безпеки особистості й суспільства.

Ключові слова: маніпулятивні стратегії, політичний дискурс, психолінгвістичні механізми, вербальна маніпуляція, когнітивні стереотипи, сугестія, політична комунікація, психолінгвістична безпека.

Поставлення проблеми. Сучасний медіапростір формується в умовах інтенсивних інформаційних потоків, високої конкуренції за увагу аудиторії та зростання впливу цифрових платформ на суспільну свідомість [Ozhohan et al., 2023]. За таких обставин медіакомунікація перестає бути нейтральним каналом передавання інформації й дедалі частіше набуває характеру цілеспрямованого психологічного

впливу [Гудзенко та ін., 2024]. Маніпулятивні стратегії стають невід'ємною складовою медіадискурсу, оскільки вони дозволяють коригувати сприйняття подій, формувати оцінки та установки реципієнтів, а також моделювати бажані моделі поведінки [Гудзенко та ін., 2025].

У процесі медіавпливу маніпуляція реалізується не лише через зміст повідомлення, а й через специфічну організацію мовних

і позамовних засобів [Харитоновна, 2018]. Вибір лексики, синтаксичних конструкцій, образних ресурсів, а також апеляція до емоцій, стереотипів і когнітивних схем адресата створюють підґрунтя для прихованого впливу на свідомість і підсвідомість аудиторії [Гудзенко, 2023]. Саме тому аналіз маніпулятивних стратегій потребує лінгвопсихологічного підходу, який дозволяє розкрити взаємодію мовленнєвих форм і психічних механізмів сприйняття, інтерпретації та прийняття інформації [Назаренко, Нестеренко, 2021].

Лінгвопсихологічний вимір дослідження маніпуляції в медіапросторі зосереджується на виявленні тих механізмів, за допомогою яких мовні структури активізують емоційні реакції, когнітивні упередження та настанови реципієнта [Kutuza, 2017]. Маніпулятивний вплив реалізується через сугестивність, фреймінг, повторюваність повідомлень, символічну насиченість і стратегічне використання оцінної лексики, що сприяє зниженню критичного осмислення інформації [Kuzmenko et al., 2023]. У цьому контексті мова виступає не лише інструментом комунікації, а й засобом психологічного програмування масової свідомості [Луценко та ін., 2025].

Аналіз наукових праць свідчить про те, що проблема маніпулятивних стратегій у медіадискурсі розглядається на перетині психолінгвістики, когнітивної психології, теорії масової комунікації та медіалінгвістики [Харитоновна, 2018]. Водночас динамічний розвиток інформаційного середовища, поява нових форматів медіаконтенту та зростання ролі соціальних мереж актуалізують потребу в комплексному осмисленні механізмів маніпулятивного впливу [Іващенко, Гришин, 2024]. Отже, дослідження лінгвопсихологічних механізмів реалізації маніпулятивних стратегій у медіапросторі є важливим кроком до глибшого розуміння природи сучасної медіаконікації та вироблення ефективних стратегій протидії інформаційно-психологічному впливу [Кирилюк, 2020].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема функціонування маніпулятивних стратегій у медіапросторі активно досліджується в межах лінгвістики, психолінгвістики та теорії масової комунікації [Мошак, 2020]. Науковці наголошують, що медіадискурс

є особливим типом комунікації, у якому мовні засоби використовуються не лише для інформування, а й для прихованого психологічного впливу на масову свідомість [Степанов, Могильник, 2024]. Маніпуляція в медіа розглядається як цілеспрямований процес формування інтерпретацій, оцінок і емоційних реакцій адресата шляхом стратегічної організації мовлення [Шугаєв, 2025].

У дослідженні В. Іващенко та М. Гришина маніпулятивні стратегії в соціальних медіа описуються як складова ширшої системи комунікативних стратегій, що реалізуються через управління увагою, повторюваність повідомлень і апеляцію до емоційних та ціннісних орієнтацій аудиторії. Автори підкреслюють, що саме цифровий медіапростір посилює психологічний ефект маніпуляції завдяки швидкості поширення інформації та інтерактивному характеру комунікації [Іващенко, Гришин, 2024]. Термінологічні засади аналізу маніпуляції та інформаційного впливу подає О. Кирилюк, наголошуючи, що мовні механізми маніпуляції є ключовими в умовах інформаційної війни та спрямовані на зміну когнітивних моделей сприйняття реальності [Кирилюк, 2020].

Психолінгвістичні аспекти маніпулятивного впливу розкриваються в дослідженнях, де маніпулятивні прийоми аналізуються як результат взаємодії мовних форм і психологічних механізмів сугестії [Kutuza, 2017]. Використання прецедентних одиниць активізує колективні знання та емоційні асоціації реципієнтів, посилюючи ефективність маніпуляції [Левко, 2020]. Подібну ідею висловлює А. Кондрук, який розглядає маніпулятивну стратегію позитиву як спосіб прихованого впливу, що маскується під доброзичливу та емоційно привабливу комунікацію [Кондрук, 2019]. Специфіка маніпуляцій в англійському середовищі через лексичні та стилістичні засоби розкрита у працях іноземних та вітчизняних дослідників [Дун Ці, 2023; Нагорна, 2023].

Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні та системному аналізі психолінгвістичних механізмів реалізації вербальної маніпуляції в сучасному політичному дискурсі. Дослідження спрямоване на виявлення специфічних мовних засобів та психічних чинників, за допомогою яких здійснюється прихований

вплив на когнітивні структури реципієнтів, моделюються їхні емоційні реакції та формуються стійкі політичні установки в умовах сучасного медіапростору.

Методи дослідження. У статті застосовано міждисциплінарний підхід, який поєднує психолінгвістику, когнітивну лінгвістику та аналіз медіадискурсу [Харитоновна, 2018]. Основним методом є когнітивно-прагматичний аналіз мовних засобів, які використовуються для впливу на емоції та думки аудиторії [Гудзенко, 2023]. Це дає змогу виявити, які слова, вирази або стилістичні прийоми допомагають формувати певне сприйняття інформації [Нагорна, 2023]. Також порівнюються різні підходи та наукові погляди на маніпулятивні стратегії, що допомагає зрозуміти їхні психолінгвістичні особливості [Шугаєв, 2025; Дун Ці, 2023].

Виклад основного матеріалу дослідження. Реалізація маніпулятивних стратегій у сучасному політичному дискурсі є складним психолінгвістичним процесом, що ґрунтується на фундаментальних механізмах прихованого впливу на когнітивну сферу особистості [Гудзенко та ін., 2025]. Наукове осмислення цього явища вимагає чіткого розмежування сугестії та маніпуляції як споріднених, проте відмінних за механізмом детермінації типів комунікативного впливу [Kutuza, 2017]. Якщо сугестія орієнтована на пряме або опосередковане навіювання установок, то маніпуляція виступає як латентний тиск, за якого реципієнт схильний вважати нав'язані ззовні оцінки та рішення власними [Kutuza, 2017]. Психолінгвістичний аналіз дозволяє ідентифікувати такі впливи як інструменти політичного тиску, що використовують мову для програмування поведінки суб'єкта в заданому ідеологічному векторі [Харитоновна, 2018].

Центральним когнітивним механізмом у структурі маніпулятивного впливу є використання мовленнєвої репрезентації у медіа для формування або трансформації когнітивних стереотипів [Гудзенко, 2023]. Маніпулятивний потенціал мови розкривається через складну взаємодію когнітивно-семантичних та прагмакомунікативних параметрів дискурсу, що забезпечують конструювання специфічної моделі політичної реальності [Харитоновна, 2018]. Шляхом стратегічної організації повідомлення

маніпулятор активізує наявні в пам'яті реципієнта ментальні шаблони, що дозволяє обходити логічні фільтри сприйняття та закріплювати потрібні установки на рівні підсвідомості [Гудзенко, 2023].

В умовах сучасного інформаційного простору ці психолінгвістичні механізми функціонують як цілісна система стратегій впливу, що адаптуються до динамічних змін медіасередовища [Гудзенко та ін., 2024]. Лінгвопсихологічний вимір реалізації таких стратегій передбачає моделювання емоційного стану аудиторії, де мова виступає ключовим інструментом політичного маніпулювання [Ozhohan et al., 2023]. Ефективність маніпулятивного акту в політичній комунікації безпосередньо залежить від здатності мовця використовувати когнітивні вразливості адресата, трансформуючи інформаційний потік у засіб цілеспрямованої детермінації масової свідомості [Гудзенко та ін., 2024; Гудзенко та ін., 2025].

Отож, психолінгвістичні механізми вербальної маніпуляції в політичному дискурсі функціонують як багаторівнева система прихованого впливу на когнітивну сферу особистості. Провідна роль у цьому процесі належить стратегічній мовленнєвій репрезентації подій, яка через активацію та трансформацію когнітивних стереотипів дозволяє маніпулятору обходити механізми критичного аналізу інформації. Розуміння природи такого впливу вимагає чіткого розмежування сугестії та латентного тиску, де мова постає не просто засобом комунікації, а фундаментальним інструментом психологічного програмування масової свідомості.

Інструментальний рівень вербальної маніпуляції в політичному дискурсі охоплює розгалужену систему специфічних лінгвістичних маркерів, що виконують функцію психологічних «тригерів» для активації потрібних асоціативних зв'язків у свідомості реципієнта. Важливе місце в цій системі посідають прецедентні одиниці, які через апеляцію до колективної культурної пам'яті, релігійних кодів та історичного досвіду забезпечують приховану легітимізацію політичних ідей [Левко, 2020]. Використання таких одиниць дозволяє маніпулятору залучати потужний емоційний ресурс несвідомого, посилюючи ефект навіювання та блокуючи раціональний аналіз повідомлення.

На графічному рівні в сучасному українському тексті дедалі частіше спостерігається застосування графогібридизації – прийому візуально-лінгвістичної маніпуляції, що дозволяє кодувати додаткові ідеологічні смисли безпосередньо у внутрішній формі та написанні слів [Сальнікова, 2024]. Окрім візуальних засобів, важливим інструментом є вербалізація ключових ідеологічних концептів через афористичні структури, що сприяє їхній швидкій інтерналізації у свідомість мас. Зокрема, специфічна концептуалізація поняття «мова» в афоризмах дозволяє закріплювати певні політичні догми як незаперечні аксіоми [Смаглій, 2023].

Лексичний аспект маніпуляції реалізується через ретельний відбір емоційно-оцінних одиниць, які в політичному та діловому дискурсах слугують інструментами вербальної агресії або стратегічного маркування реальності за принципом «свій-чужий» [Нагорна, 2023]. Особливого значення набуває стратегія «позитиву», за якої маніпулятор використовує вербальні засоби для створення оманливої атмосфери доброзичливості, що дозволяє приховати справжні інтенції комуніканта – «лицеміра» та нейтралізувати захисні бар'єри аудиторії [Кондрук, 2019]. В умовах сучасних конфліктів ці лінгвістичні інструменти вимагають залучення спеціалізованої термінології інформаційної війни для їхньої адекватної дешифровки та наукової інтерпретації [Кирилюк, 2020].

Отож, інструментальний рівень маніпуляції базується на поєднанні традиційних стилістичних засобів із новітніми прийомами візуально-текстового впливу. Кожен із цих маркерів спрямований на те, щоб змінити когнітивну модель сприйняття реальності реципієнтом, забезпечуючи ефективність прихованого психологічного програмування масової свідомості.

Прагматичний аспект реалізації маніпулятивних стратегій суттєво детермінується типом політичного режиму, який безпосередньо визначає характер та інтенсивність мовного тиску на суспільну думку [Дяченко, 2016]. У межах сучасних політико-технологічних вимірів маніпуляція постає як фундаментальний засіб конструювання соціальної реальності, де мова виступає інструментом стратегічного планування поведінки електорату [Мошак, 2020]. Системний аналіз риторики сучасних лідерів

виявляє стійкі прагматичні стратегії впливу, що ґрунтуються на експлуатації когнітивних вразливостей реципієнта та моделюванні його емоційних реакцій [Шугаєв, 2025]. При цьому мовні маніпуляції посадовців у публіцистичному дискурсі часто спрямовані на приховане нав'язування ідеологічних цілей під виглядом надання об'єктивної інформації [Степанов, Могильник, 2024].

Дослідження англomовного політичного дискурсу, зокрема аналіз виступів американських політиків, підтверджує універсальність психолінгвістичних параметрів впливу [Дун Ці, 2023; Назаренко, Нестеренко, 2021]. Висока ефективність таких актів у західному демократичному просторі забезпечується застосуванням складних алгоритмів нейролінгвістичної маніпуляції, зокрема моделі Мілтона, що дозволяє програмувати підсвідомі реакції аудиторії через специфічні вербальні конструкції [Павлюх, Телефус, 2022]. Аналогічні тенденції ідентифіковано і в німецькомовному медіадискурсі, де лінгвістичні засоби маніпулятивного впливу адаптуються до соціокультурних особливостей європейського соціуму [Король, Волощук, 2020]. Важливим елементом цієї системи є політична реклама, де лінгвістичний вимір маніпуляції спрямований на швидке формування потрібного оцінного ставлення до політичного об'єкта [Kuzmenko et al., 2023].

Особливої гостроти та динамічності маніпулятивні стратегії набувають у цифровому середовищі. Типологічні різновиди стратегій у соціальних медіа базуються на управлінні увагою та високій швидкості поширення контенту, що значно знижує критичний поріг сприйняття інформації [Іващенко, Гришин, 2024]. В умовах сучасної гібридної війни ці механізми трансформуються у потужну інформаційно-психологічну зброю, спрямовану на деструкцію когнітивної безпеки особистості через використання специфічних мовних засобів [Луценко та ін., 2025]. Загалом, лінгвістичний аналіз доводить, що мова є глобальним інструментом політичної маніпуляції, який інтегрує ресурси різних рівнів для досягнення стратегічних цілей [Ozhohan et al., 2023].

Отож, прагматика маніпулятивних стратегій у сучасному дискурсі свідчить про їхню високу адаптивність до технологічних та геополітичних

викликів. Використання широкого арсеналу засобів, – від нейролінгвістичного програмування до управління контентом у соцмережах, – робить вербальну маніпуляцію ключовим чинником формування сучасної політичної дійсності.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє констатувати, що психолінгвістичні механізми вербальної маніпуляції в політичному дискурсі є багаторівневою системою цілеспрямованого впливу на когнітивну сферу особистості. На основі аналізу наукової літератури та практичного матеріалу зроблено такі висновки:

Теоретико-методологічний рівень. Встановлено, що маніпуляція в політиці функціонує як латентний психологічний тиск, що відрізняється від прямої сугестії своєю прихованістю. Головним когнітивним механізмом виступає стратегічна мовленнєва репрезентація, яка активізує або трансформує ментальні стереотипи реципієнта, дозволяючи маніпулятору обходити фільтри критичного сприйняття та закріплювати потрібні ідеологічні установки на рівні підсвідомості.

Інструментально-лінгвістичний рівень. Виявлено, що ефективність маніпулятивного впливу забезпечується використанням широкого арсеналу вербальних маркерів. До них належать прецедентні одиниці (які апелюють до колективної пам'яті), графогібридизація (візуально-лінгвістичне кодування смислів), афористична концептуалізація та стратегія «комунікативного позитиву». Кожен із цих засобів виконує роль психологічного тригера, що

спрямовує інтерпретацію повідомлення у заданому векторі.

Прагматичний рівень. Доведено, що маніпулятивні стратегії мають високу адаптивність до сучасних комунікаційних каналів. У цифровому медіапросторі та соціальних мережах маніпуляція базується на управлінні увагою та нейролінгвістичних алгоритмах (зокрема, моделі Мілтона), що дозволяє програмувати реакції масової аудиторії. В умовах гібридної війни ці механізми трансформуються в інструмент деструкції когнітивної безпеки суб'єкта.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що вербальна маніпуляція в політичному дискурсі є високотехнологічним інструментом стратегічного впливу на масову свідомість. Тільки глибоке розуміння психолінгвістичної природи цих впливів та розвиток критичного мислення можуть стати дієвими засобами протидії маніпулятивному програмуванню свідомості в сучасному інформаційному суспільстві.

Перспективи протидії маніпулятивному впливу лежать у площині розвитку психолінгвістичної грамотності суспільства. Психолінгвістична безпека особистості базується на вмінні виявляти приховані смисли, розпізнавати емоційні тригери та здійснювати самостійну експертизу медіаповідомлень. Тільки інтеграція зусиль психологів, лінгвістів та фахівців із комунікацій дозволить виробити дієві механізми захисту суспільної свідомості від деструктивного інформаційно-психологічного впливу в умовах сучасних викликів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гудзенко, О. Вплив мовленнєвої репрезентації у медіа на формування когнітивних стереотипів: аспекти психолінгвістики та сучасні виклики медіа-комунікацій. *Академічні студії. Серія «Гуманітарні науки»*, 2023. № 4, 40–47. <https://doi.org/10.52726/as.humanities/2023.4.6>
2. Гудзенко, О., Пастрик, Т., Лазько, А., & Гальчун, Н. Психолінгвістичні механізми маніпуляції у сучасному інформаційному просторі: стратегії впливу та протидії. *Академічні студії. Серія «Гуманітарні науки»*, 2024. (4), 66–76. <https://doi.org/10.52726/as.humanities/2024.4.10>
3. Гудзенко, О. Г., Борозенцева, Т. В., & Александрук, А. І. Механізми реалізації маніпулятивних стратегій у медіапросторі: лінгвопсихологічний вимір. *Академічні студії. Серія «Гуманітарні науки»*, 2025. (4), 96–104. <https://doi.org/10.52726/as.humanities/2025.4.13>
4. Дун Ці. Проблема маніпуляції в англomовному політичному дискурсі. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом Філологія*, 2023. № 3 (8), р. 5-8. <https://doi.org/10.32689/maup.philol.2023.3.1>
5. Дяченко, О. В. Особливості мовно-маніпулятивного впливу за різних типів політичного режиму. *Актуальні проблеми політики*, 2016. (58), 29–40.
6. Іващенко, В., & Гришин, М. Типологічні різновиди стратегій у соціальних медіа. *Інтегровані комунікації*, 2024. 2(18), 15–26. <https://doi.org/10.28925/2524-2644.2024.182>
7. Кирилюк, О. Термінологія інформаційної війни. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія «Філологічні науки»*, 2020. (3(407)), 33–39.

8. Кондрук, А. Маніпулятивна стратегія позитиву як одна зі стратегій комуніканта-лицеміра. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія «Філологія. Соціальні комунікації»*, 2019. 30(69), 127–132.
9. Король, А., & Волощук, В. Засоби маніпулятивного впливу в сучасному німецькомовному медіадискурсі. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 2020. 31(2), 80–85.
10. Левко, О. Прецедентні одиниці як засоби маніпуляції в українському релігійному медіадискурсі: психолінгвістичний вимір. *Психолінгвістика*, 2020. 28(2), 99–127. doi: 10.31470/2309-1797-2020-28-2-99-127
11. Луценко, О., П'ятецька, О., & Овсейчик, С. Мовні засоби інформаційно-психологічного впливу сучасної гібридної війни. *Вісник КНУ імені Тараса Шевченка*, 2025. 2(38), 71–77.
12. Мошак, Д. С. Сучасні політичні маніпуляції: політико-комунікаційний та політико-технологічний виміри. *Політичне життя*, 2020. (4), 42–46. <https://doi.org/10.24195/24149616.2020-4.6> С.42-46
13. Назаренко, О. І., & Нестеренко, О. Є. Вербальні способи вираження маніпуляції свідомістю у дискурсі американських політиків. *Львівський філологічний часопис*, 2021. (9), 154–161. <https://doi.org/10.32447/2663-340X-2021-9.23>
14. Нагорна, О. О. Мова як інструмент маніпуляції: стилістичний аналіз використання лексики у політичному й діловому дискурсі. *Закарпатські філологічні студії*, 2023. 32(2), 54–68.
15. Павлюх, М. В., & Телефус, С. О. Алгоритм нейролінгвістичної маніпуляції у політичному прогнозуванні на прикладі моделі Мілтона. *Політичне життя*, 2022. (3), 98–104. <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2022.3.12>.
16. Сальнікова, В. О. Графогібридизація як прийом маніпуляції в сучасному українському політичному дискурсі. *Proceedings of the 15th International Scientific and Practical Conference*. Ottawa, 2024. 163–168.
17. Смаглій, В. М. Вербалізація концепту LANGUAGE в англomовних афоризмах. *Закарпатські філологічні студії*, 2023. 32(2), 68–72. <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2023.32.2.12>
18. Степанов, В. В., & Могильник, А. І. Мовні маніпуляції посадовців у публіцистичному дискурсі: цілі та засоби. *Науковий вісник МГУ. Сер.: Філологія*, 2024. № 69 (1), 67–71. <https://doi.org/10.32782/2409-1154.2024.69.1.15>
19. Харитоновна, Д. Д. *Український політичний дискурс: когнітивно-семантичні та прагмакомунікативні виміри* (дис. канд. філол. наук). Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ. 2018. 212 с.
20. Шугасв, А. В. Стратегія маніпуляції у політичному дискурсі: порівняльний аналіз риторики сучасних політичних лідерів. *Науковий вісник МГУ. Сер.: Філологія*, 2025. (71). <https://doi.org/10.32782/2409-1154.2025.71.42>
21. Kutuza, N. V. Suggestion and manipulation: communicative influence types' common and different characteristics. *Opera in linguistica ukrainiana*, 2017. 2(24), 178–189. <https://doi.org/10.18524/2414-0627.2017.24.131421>
22. Kuzmenko, O., Kyryliuk, O., Bublyk, T., Boyko, Y., & Ruban, V. Linguistic dimension of political advertising: Analysis of linguistic means of manipulative influence. *World Journal of English Language*, 2023. 13(1), 205–211. <https://doi.org/10.5430/wjel.v13n1p205> (Scopus)
23. Ozhohan, A., Derevianko, S., Karchevska, O., Pavlova, L., & Pashyna, N. Language as a political manipulation tool. *Amazonia Investiga*, 2023. 12(64), 237–248. <https://doi.org/10.34069/AI/2023.64.04.23> (Web of Science).

REFERENCES

1. Hudzenko, O. (2023). Vplyv movlenniovoi reprezentatsii u media na formuvannia kohnityvnykh stereotypiv: aspekty psykholinhvistyky ta suchasni vyklyky mediakomunikatsii. [The influence of speech representation in media on the formation of cognitive stereotypes: Psycholinguistic aspects and modern challenges of media communications]. *Akademichni studii. Seriiia "Humanitarni nauky"*, (4), 40–47. <https://doi.org/10.52726/as.humanities/2023.4.6> [in Ukrainian]
2. Hudzenko, O., Pastryk, T., Lazko, A., & Halchun, N. (2024). Psykholinhvistychni mekhanizmy manipuliatsii u suchasnomu informatsiinomu prostori: stratehii vplyvu ta protydii. [Psycholinguistic mechanisms of manipulation in the modern information space: Strategies of influence and counteraction]. *Akademichni studii. Seriiia "Humanitarni nauky"*, (4), 66–76. <https://doi.org/10.52726/as.humanities/2024.4.10> [in Ukrainian]
3. Hudzenko, O. H., Borozoentseva, T. V., & Aleksandruk, A. I. (2025). Mekhanizmy realizatsii manipuliativnykh stratehii u mediaprostori: lnhvopsykhologichnyi vymir. [Mechanisms of implementation of manipulative strategies in the media space: A linguo-psychological dimension]. *Akademichni studii. Seriiia "Humanitarni nauky"*, (4), 96–104. <https://doi.org/10.52726/as.humanities/2025.4.13> [in Ukrainian]
4. Dun, Ci. (2023). Problema manipuliatsii v anhlomovnomu politychnomu dyskursi. [The problem of manipulation in English-language political discourse]. *Naukovi pratsi Mizhrehionalnoi Akademii upravlinnia personalom. Filolohiia*, (3(8)), 5–8. <https://doi.org/10.32689/maup.philol.2023.3.1> [in Ukrainian]
5. Diachenko, O. V. (2016). Osoblyvosti movno-manipuliativnoho vplyvu za riznykh typiv politychnoho rezhyumu. [Features of linguistic and manipulative influence under different types of political regime]. *Aktualni problemy polityky*, (58), 29–40. [in Ukrainian]

6. Ivashchenko, V., & Hryshyn, M. (2024). Typologichni riznovydy stratehii u sotsialnykh media. [Typological varieties of strategies in social media]. *Intehrovani komunikatsii*, 2(18), 15–26. <https://doi.org/10.28925/2524-2644.2024.182> [in Ukrainian]
7. Kyryliuk, O. (2020). Terminolohiia informatsiinoi viiny. [Terminology of information warfare]. *Naukovyi visnyk Skhidnoievropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky. Seriiia "Filolohichni nauky"*, (3(407)), 33–39. [in Ukrainian]
8. Kondruk, A. (2019). Manipuliatyvna stratehiia pozytyvu yak odna zi stratehii komunikanta-lytsemira. [Manipulative strategy of positivity as one of the strategies of a hypocritical communicator]. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho. Seriiia "Filolohiia. Sotsialni komunikatsii"*, 30(69), 127–132. [in Ukrainian]
9. Korol, A., & Voloshchuk, V. (2020). Zasoby manipuliatyvnoho vplyvu v suchasnomu nimetskomovnomu mediadyskursi. [Means of manipulative influence in modern German-language media discourse]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, 31(2), 80–85. [in Ukrainian]
10. Levko, O. (2020). Pretsedentni odyntysi yak zasoby manipuliatysii v ukrainskomu relihiinomu mediadyskursi: psykholinhvistychnyi vymir. [Precedent units as means of manipulation in Ukrainian religious media discourse: A psycholinguistic dimension]. *Psycholinguistics*, 28(2), 99–127. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2020-28-2-99-127> [in Ukrainian]
11. Lutsenko, O., Piatetska, O., & Ovseichyk, S. (2025). Movni zasoby informatsiino-psykhologichnoho vplyvu suchasnoi hybrydnoi viiny. [Linguistic means of information and psychological influence in modern hybrid warfare]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka*, 2(38), 71–77. [in Ukrainian]
12. Moshak, D. S. (2020). Suchasni politychni manipuliatysii: polityko-komunikatsiinyi ta polityko-tekhnologichnyi vymiry. [Modern political manipulations: politico-communicative and politico-technological dimensions]. *Politychne zhyttia*, (4), 42–46. <https://doi.org/10.24195/24149616.2020-4.6> [in Ukrainian]
13. Nazarenko, O. I., & Nesterenko, O. Ye. (2021). Verbalni sposoby vyrazhennia manipuliatysii svidomistiu u dyskursi amerykanskykh politykiv. [Verbal ways of expressing consciousness manipulation in the discourse of American politicians]. *Lvivskiy filolohichnyi chasopys*, (9), 154–161. <https://doi.org/10.32447/2663-340X-2021-9.23> [in Ukrainian]
14. Nahorna, O. O. (2023). Mova yak instrument manipuliatysii: stylistychnyi analiz vykorystannia leksyky u politychnomu y dilovomu dyskursi. [Language as an instrument of manipulation: Stylistic analysis of vocabulary usage in political and business discourse]. *Zakarpatski filolohichni studii*, 32(2), 54–68. [in Ukrainian]
15. Pavliukh, M. V., & Telefus, S. O. (2022). Alhorytm neiroinhvistychnoi manipuliatysii u politychnomu prohnozuvanni na prykladi modeli Milтона. [Algorithm of neuro-linguistic manipulation in political forecasting on the example of the Milton model]. *Politychne zhyttia*, (3), 98–104. <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2022.3.12> [in Ukrainian]
16. Salmnikova, V. O. (2024). Hrafohybrydyzatsiia yak pryiom manipuliatysii v suchasnomu ukrainskomu politychnomu dyskursi. [Graphohybridization as a manipulation technique in modern Ukrainian political discourse]. *Proceedings of the 15th International Scientific and Practical Conference* (pp. 163–168). Ottawa. [in Ukrainian]
17. Smahlii, V. M. (2023). Verbalizatsiia kontseptu LANGUAGE v anhlovnykh afooryzmakh. [Verbalization of the concept LANGUAGE in English-language aphorisms]. *Zakarpatski filolohichni studii*, 32(2), 68–72. <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2023.32.2.12> [in Ukrainian]
18. Stepanov, V. V., & Mohylnyk, A. I. (2024). Movni manipuliatysii posadovtstv u publitsystychnomu dyskursi: tsili ta zasoby. [Linguistic manipulations of officials in publicistic discourse: Goals and means]. *Naukovyi visnyk MHU. Ser.: Filolohiia*, (69(1)), 67–71. <https://doi.org/10.32782/2409-1154.2024.69.1.15> [in Ukrainian]
19. Kharytonova, D. D. (2018). *Ukrainskyi politychnyi dyskurs: kohnityvno-semantychni ta prahmakomunikatyvni vymiry* [Ukrainian political discourse: Cognitive-semantic and pragma-communicative dimensions] (Candidate's thesis). Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv. [in Ukrainian]
20. Shuhaiev, A. V. (2025). Stratehiia manipuliatysii u politychnomu dyskursi: porivnialnyi analiz rytoryky suchasnykh politychnykh lideriv. [Manipulation strategy in political discourse: A comparative analysis of the rhetoric of modern political leaders]. *Naukovyi visnyk MHU. Ser.: Filolohiia*, (71). <https://doi.org/10.32782/2409-1154.2025.71.42> [in Ukrainian]
21. Kutuz, N. V. (2017). Suggestion and manipulation: communicative influence types' common and different characteristics. *Opera in linguistica ukrainiana*, 2(24), 178–189. <https://doi.org/10.18524/2414-0627.2017.24.131421> [in English]
22. Kuzmenko, O., Kyryliuk, O., Bublyk, T., Boyko, Y., & Ruban, V. (2023). Linguistic dimension of political advertising: Analysis of linguistic means of manipulative influence. *World Journal of English Language*, 13(1), 205–211. <https://doi.org/10.5430/wjel.v13n1p205> [in English]
23. Ozhohan, A., Derevianko, S., Karchevska, O., Pavlova, L., & Pashyna, N. (2023). Language as a political manipulation tool. *Amazonia Investiga*, 12(64), 237–248. <https://doi.org/10.34069/AI/2023.64.04.23> [in English]

O. G. HUDZENKO

*Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Psychology,
Horliv Institute of Foreign Languages of the Donbas State Pedagogical University, Dnipro, Ukraine
E-mail: olena.gudzenkooo@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-2028-7697>*

A. I. ALEKSANDRUK

*Bachelor's Student of the Educational and Professional Program
"Secondary Education. German and English Languages. Foreign Literature",
Lesia Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine
E-mail: Aleksandruk.Anastasiia2025@vnu.edu.ua*

**PSYCHOLINGUISTIC MECHANISMS OF VERBAL MANIPULATION
IN POLITICAL DISCOURSE**

The article is devoted to a comprehensive analysis of psycholinguistic mechanisms of implementation of verbal manipulation in modern political discourse. The relevance of the study is due to the intensification of information flows, the transformation of political communication and the strengthening of hidden psychological influence on public consciousness in digital and media environments. The paper considers political manipulation as a purposeful psycholinguistic process based on the interaction of linguistic means, the activation of cognitive stereotypes and the management of the emotional reactions of the recipient.

Based on the analysis of modern scientific sources, the main linguistic and psychological mechanisms of manipulative influence in political discourse are characterized, in particular, suggestibility, the use of precedent units, the strategy of "positive", graphohybridization and neurolinguistic programming. It is proven that manipulative strategies are implemented through a multi-level organization of speech components, which includes specific lexical choice, metaphorization and framing, which together contribute to the construction of a distorted political reality.

Particular attention is paid to the role of the emotional factor and the exploitation of cognitive biases as key conditions for the effectiveness of political manipulation. It is substantiated that verbal manipulation is a systemic phenomenon, which in the conditions of hybrid war and digital communication acquires the character of an information and psychological weapon. The author concludes that it is necessary to develop psycholinguistic literacy and form skills for critical deconstruction of media messages as important tools for guaranteeing the information and psychological security of the individual and society.

Key words: manipulative strategies, political discourse, psycholinguistic mechanisms, verbal manipulation, cognitive stereotypes, suggestion, political communication, psycholinguistic security.

Дата першого надходження статті до видання: 14.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 17.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 13.05.2026